

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SACRAMENTO|| POENITENTIAE.|| QVATVOR LIBRIS COM-||REHNSA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

II. Quod sæperemissa culpa, maneat debitum luendæ pœnæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54092)

CAPVT II.

Quod sæpè remissa culpa, maneat debitum luenda pœna.

PRIMA igitur controuersia est, An remissa culpa, remaneat aliquando reatus pœnæ temporalis. Aduersarij partim inter se conueniunt, partim dissident. Conueniunt enim de reatu pœnæ alterius vitæ; nullum eiusmodi reatum remanere, eaque de causa omnes communi consensu Purgatorium, & suffragia, atque Indulgentias pro defunctis negant: dissident autem, de pœnis huius vitæ.

Lutherus enim initio suæ nouæ doctrinæ, negabat vllam pœnam à Deo exigi post culpam; vt cognosci potest ex conuisione de Indulgentiis, quam habuit anno M. D. XVIII. & ex Asteriscis, quos opposuit Eckij obeliscis, ad initium secundi asterisci. DEINDE tamen idem Lutherus, admisit reatum pœnæ temporalis in hac vita, post culpam remissam, vt patet ex assertione articulorum suorum, art. 5.

PORRÒ PRIOREM Lutheri sententiam sequutus est Ioannes Calvinus, lib. 3. Institut. cap. 4. §. 31 & 32. vbi docet Deum à iustis nullas expetere pœnas in vindictam peccati præteriti, sed eos tantum paternè castigare ad profectum, & emendationem in posterum. Sententiam POSTERIOREM sequuti sunt multi ex Lutheri discipulis, ac præcipuè Philippus in Locis vltimò editis, tit. de Satisfactione: & Kemnitius in 2. parte Examinis Tridentini Concilij, pag. 1074.

Catholici autem summo consensu docent, post remissam culpam sæpè remanere reatum pœnæ temporalis, vt ex Concilio Tridentino constat, sess. 6. can. 14. & sess. 14. can. 12. pœnam autem temporalem intelligunt, tum in alia vita, tum etiam in præsentis: sed pœna alterius vitæ, propriè peccatis omnibus, & ex condigno debetur: pœna autem huius vitæ, solum ex congruo (vt sic loquamur) certis peccatis à Deo infligi solet. Et quoniam de pœna futuræ vitæ, satis multa diximus in primo libro de Purgatorio, nunc de pœna huius vitæ breuiter dicemus.

Yyyyy s

Igitur

Igitur de pœna temporali huius vitæ, exstant in diuinis literis varia testimonia, ex quibus ea primo loco excutienda sunt, quæ contra se Calvinus adduxit.

PRIMUM igitur testimonium est, 2. Reg. 12. vbi Dauid post impetratam veniam adulterij, atque homicidij, punitus est morte filij.

SECUNDUM est 2. Reg. cap. 24. vbi idem Dauid ob numeratum populum Pœnitentiam agit, & à Deo in gratiam recipitur: & tamen post remissam culpam, datur illi optio vt eligat in pœnam peccati bellum, famem, aut pestem.

AD hæc duo loca responderet Calvinus, lib. 3. Institut. cap. 4. §. 31. & 35. pœnas istas non fuisse à Deo Dauidi impositas in vindictam peccati præteriti; sed in admonitionem cauendi de cetero; esseque eiusmodi flagella correptiones paternas, non Iudicis ultiones: & in hac re citat CHRYSOSTOMUM in hom. de Pœnitentia & Confessione, qui sic ait: *Propter hoc imponit nobis pœnam, non de peccatis sumens supplicium, sed ad futura nos corrigens.*

AT frustra nititur Calvinus. Nam IN PRIMIS 2. Reg. 12. Scriptura ipsa causam referens mortis filij Dauid, non ait *Vt caueas in futurum; sed Quia blasphemare fecisti inimicos nomen Domini, propter verbum hoc, filius qui natus est tibi, morte morietur.* Vbi videmus, pœnam Dauidi inflictam, referri ad præteritum potius, quam ad futurum; quod expressè negabat Calvinus, cum diceret loco citato §. 33. *Ferulis verberantur filij, non vt mulctam delictorum persoluant, sed vt inde ad resipiscenciam proficiant: proinde in futurum eas potius, quam in præteritum tempus respicere intelligimus.*

DEINDE, nemo melius potest intelligere, qua de causa Deus pœnam illam iniunxerit Dauidi: quam ipsemet Dauid. Dauid autem intellexit sibi iniunctam fuisse propter peccatum præteritum, non ad cauenda futura: id quod testantur lachrymæ, ieiunium, humi cubatio, & cetera, quibus mortem filij auertere conabatur. Neque enim pœnam sibi vtilem ad cauenda futura, & ad hunc solum finem inflictam, deprecatus fuisset vir sanctus: sed quia intelligebat, luendam sibi fuisse pœnam ob peccatum præteritum, per aliam viam Deo satisfacere cupiebat.

PRAE-

PRÆTEREA S. Gregorius, lib. 9. Moral. cap. 27. disertis verbis scribit, Davidem punitum fuisse ob peccatum præteritum, quamuis remissum quoad culpam: quia Dominus delictum sine ultione non deserit.

AD HÆC multa sunt alia Scripturæ testimonia, quæ indicant, mortem ipsam sæpè infligi in pœnam peccati, etiam post culpam remissam: ridiculum autem esset dicere, morte puniri homines, ut deinceps cautiùs viuant, proinde ad ea testimonia nullo modo applicari potest Caluini responsio.

PRIMUM testimonium est Gen. 2. *Quacumq; die comederis, morte morieris.* & Rom. 5. *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccauerunt.* Neque Aduersarij negant, mortem esse pœnam peccati originalis: quam multi autem moriuntur, quibus peccatum originale remissum est?

QVOD si fortè Caluinus dicat, mortem esse nonnunquam exercitationem virtutis, ut S. Augustinus rectè docet, lib. 2. de peccatorum meritis & remissio. cap. 34. quem locum Caluinus adducit: quid dicemus de paruulis, qui post Baptismum repentè moriuntur? Nam sine dubio peccatum illis originale per Baptismum dimissum est, neque eius ætatis sunt, ut virtutes exercere possint, & tamen in pœnam peccati ante legitimum tempus rapiuntur: neque solùm mors, sed etiam morbi & dolores, quibus iidem paruuli non rarò torquentur, sunt pœnæ peccati originalis, neque vllò modo eis ad cauenda futura proficiunt.

DEINDE etiam si quibusdam mors interdum virtutis materia esse possit, tamen non idèò desinit esse pœna peccati: cuius signum est, quòd non aliqui tantùm, sed omnes omninò moriuntur, etiam si aliqui iusti sint, & nullam in morte virtutem exercere valeant, ut qui repètina morte rapiuntur. Quocirca idem AVGVSTINVS lib. 13. de ciu. Dei, cap. 6. mortem, & peccati pœnam, & exercitium virtutis simul esse dicit: *Cùm, inquit, ex primi hominis perpetua propagine, procul dubio sit mors pœna nascentis, tamen si pro pietate, iustitiâq; pendatur, fit gloria renascentis; & cùm sit mors peccati retributio, aliquando impetrat, ut nihil retribuatur peccato.*

ALTE-

ALTERVM testimonium est Exod. 32. vbi sine discrimine multa hominum millia interfecta sunt, propter peccatum adorati vituli: nec tamen credibile est, omnes illos in peccato mortuos esse, cum Dominus testatus sit, se ob Mosi preces peccatum illud dimisisse.

TERTIVM est Num. 14. vbi populus vniuersus murmuravit, ac deinde ad Mosi intercessionem, reconciliatus est Deus Israël, & tamen in pœnam criminis illius, omnes omnino Hebræi, qui numerati fuerant, mortui sunt in deserto, exceptis Caleb & Iosue, qui non murmurauerant. Ac præterquam quod (vt diximus) pœna mortis nõ infligitur ad emendationem in futurum, Deus ipse testatur eo loco, eam pœnam in vltionem sceleris à populo se exigere: *Et scietis, inquit, Vltionem meam.*

QUARTVM est Numer. 20. vbi Moses & Aaron, quia non glorificauerunt Deum ad petram, ea pœna damnantur, vt moriantur in deserto: & de Aaron in eodem capite ita loquitur Scriptura: *Pergat Aaron ad populos suos, non enim intrabit terram, quam dedi filiis Israël, eò quod incredulus fuerit oratio mea, ad aquas contradictionis.* & continuò describitur mors eius. De Mose autem sic legimus Deuter. 32. *Ascendem montem istum Abarim, in montem Nebo, & morere in monte quem conscendens, iungeris populis tuis, sicut mortuus est Aaron frater tuus, & appositus populis suis; quia prauaricatus contra me, &c.* Nemo est autem qui neget, Mosem & Aaronem post peccatum illud in gratiam Dei rediisse: manifestum igitur pœna luenda post culpam remissam.

QUINTVM est I Corinth. 11. vbi Apostolus scribit, multos eorum qui indignè communicabant Sacramento corporis Domini, in pœnam peccati morte punitos, cum ait: *Ideò inter vos multi imbecilles, & dormiunt multi,* quos ante mortem reconciliatos Deo fuisse, idem Apostolus monet, cum addit: *A Domino corripiamur, ne cum hoc mundo damnemur.* Neque huic loco accommodari potest Caluini responsio.

SIMILE est quod scribitur 3. Reg. 13. de Propheta Domini, qui ob peccatum quoddam à leone occisus fuit in itinere: & quia paulò antè prædicta illi fuerat ea calamitas, dubium esse non

non potest, quin Pœnitentiam egerit, & remissionem à Domino impetrauerit; nam in testimonium sanctitatis eius, in qua vitam finierat, stabat leo iuxta cadauer, impastus, & ne asinum quidem Prophetæ attingere audebat.

DENIQUE Chrysostomus, & Augustinus, quos pro se Caluinus adducit, si rectè inspiciantur, eidem Caluino manifestè repugnant. Nam CHRYSOSTOMVS in homil. de Pœnitentia & Confessione, à Caluino citata, vtrumque scribit: & supplicium, quod Deus de nobis post culpam remissam, interdum sumit, vltionem esse peccatorum, & simul remedium contra futura; quod quidem verissimum est: *Ne peccantes, inquit, & inulti manentes nos efficeremur deteriores, non remisit nobis supplicium, sed vidit hoc manifestè, quod peccatis ipsis non minus damnosum sit, non puniri: propter hoc imponit pœnam.* Quare illud quod sequitur: *Non exigens supplicium de peccatis, sed ad futura nos corrigens.* non significat, vt verba sonare videntur, pœnas, quas Deus infligit, non esse supplicium pro peccatis; id enim repugnaret apertissimè verbis superioribus, vbi legimus, non remitti supplicium, & peccantes non manere inultos: sed significat, Deum magis intendere in pœnis vtilitatem nostram, quàm vltionem peccati, & ideo peccata vlcisci, quia nobis id vtile est, quemadmodum Osee 6. legimus: *Misericordiam volo, non sacrificium.*

Sic etiam S. AVGVSTINVS, lib. 2. de peccatorum meritis & remiss. cap. 33. & 34. dicit quidem (quod notauit Caluinus) pœnas, quibus Deus amicos suos affligi sinit, esse materiam virtutis, sed non negat esse etiam vltionem peccatorum. Et in Psal. 50. apertius de hac re loquens, vltiones esse confitetur: *Veritatem, inquit, dilexisti, hoc est, impunita peccata eorum etiam, quibus ignoscis, non dimisisti: sic prerogasti misericordiam, vt seruares & veritatem.*

Quid quod ipse etiam Caluinus in libro eodem cap. 8. §. 6. agnoscit, puniri à Deo peccata, etiam in filiis, & amicis? sic enim loquitur: *Adde, quod non modò infirmitatem nostram prauentire, sed praterita etiam delicta sæpè corrigere habet clementissimus Pater: Et nos in legitima erga se obedientia contineat. Proinde quoties affligimur, subire protinus in*
mentem

mentem

mentem debet antea acta vita recordatio: ita procul dubio re-
riemus, nos admisisse, quod dignum eiusmodi castigatorem
esset.

CAPVT III.

Reatum pœnæ temporalis, qui interdum remanet
post amicitiam cum Deo reformatam, bonis
operibus redimi posse.

EQVITVR ALTERA quæstio, An reatus pœnæ
temporalis, quem interdum superesse demonstra-
uimus post culpam remissam, bonis operibus re-
dimi queat; siue quod idem est, An pro reatu po-
næ, satisfieri possit.

Ioannes Caluinus, lib. 3. Institut. cap. 4. §. 30. docet, pœnæ
peccatorum nullis operibus redimi posse: sic enim loquitur
de lege Testamenti veteris: *Qui sit, ut nullis prorsus operibus
admissa delicta procurare iubeat, sed sola in expiationem sa-
crificia requirat; nisi quod ita testari vult, vnicum esse satis-
factionis genus, quo iudicium suum placatur? nam quatenus
immolabant sacrificia Israëlita, non hominum opera conse-
bantur: sed à sua veritate, hoc est, vnicò Christi sacrificio assti-
mabantur.* & §. 36. explicans locum illum Danielis: *Peccata
tua elemosynis redime. Non voluit, inquit, significare, iusti-
tiam & misericordiam esse Dei propitiationem, & penarum
redemptionem: absit enim, ut alia vñquam fuerit & totò potius
quàm sanguis Christi.*

At Lutherani ferè communiter fatentur, pœnas tempora-
les, quarum apud Deum sumus rei, posse interdum aliis pœ-
nis spontè assumptis tolli, aut mitigari.

Martinus Lutherus in assertione articulorum suorum, arti-
tic. 5. non admittit quidem nomen Satisfactionis, sed tamen
concedit (quod solum hoc loco quærimus) posse præueniri
manum Dei, & pœnis spontè susceptis pœnas illas auertere,
quas alioqui ob nostra scelera merebamur. Quod idem ad-
mittit Philippus in Locis communibus vltimò editis, tit. de
Satisfactione, & in Apologia Confessionis Augustanæ, cap. de
Con-